

Јелена Љ. Спасић¹
Универзитет у Крагујевцу
Факултет педагошких наука
Јагодина (Србија)

УДК 371.3::81'38
070.41
316.776:004
Преједни научни рад
Примљен 18/02/2019
Прихваћен 01/03/2019
doi: [10.5937/socpreg53-20634](https://doi.org/10.5937/socpreg53-20634)

НАСТАВА НОВИНАРСКЕ СТИЛИСТИКЕ У СВЕТЛУ СОЦИОЛОГИЈЕ МЕДИЈА

Сажетак: Наставу новинарске стилистике посматрамо као део образовања за коришћење медија и задовољавање културних потреба појединца. Медијска писменост захтева различита интердисциплинарна знања, у које спада и способност уочавања експресивних средстава, односно стила одређеног новинског жанра. У раду дајемо детаљан и критички приказ наставе новинарске стилистике у основној и средњој школи и указујемо на могућности примене новијих теоријских сазнања из области лингвостилистике и функционалне стилистике.

Кључне речи: социологија медија, образовање, медијска писменост, новинарска стилистика, новинарски жанрови

Увод

Проучавање средстава масовног информисања је широко, мултидисциплинарно поље, које припада и друштвеним и хуманистичким наукама, а може се проучавати у светлу социологије медија, лингвистике медија, стилистике медија, филозофије медија, у светлу реторике, комунологије, психологије, економије, политике или антропологије. Сматра се да је управо социологија дала највећи допринос развоју овог поља научног истраживања (Holc, Rajt; Holz, Wright, 1979, str. 193).

Социологија медија се развијала у оквиру проучавања медија, комуникације и новинарства (Puli, Kas; Pooley, Katz, 2008, str. 767), шездесетих и седамдесетих је посвећивала већу пажњу проучавању дубљих значења у медијским садржајима (Metjuz; Matthews, 2017, str. 212), а у новије време јој није посвећено довољно пажње, упркос очигледном утицају новинарства на савремени друштвени живот (Peters, Puli; Peters, Pooley, 2012). Масовни медији су посредници друштвених вредности и „располажу одређеним утицајем на изборе и ставове своје публике” (Milutinović, 2017, str. 504).

Разумевање информација изнетих у медијима је значајно са социолошког аспекта, јер омогућава великом броју људи коришћење важних информација

¹ jelenaspasic2410@gmail.com

у друштвеном животу (Penezić, 2013, str. 134), а управљање информацијама је уједно и управљање сазнањима (Jevtović, Vulić, 2018, str. 108). Сазнања из области социологије образовања доприносе развоју модерних стратегија наставе и учења у целокупном систему образовања (Vasiljević, Bojović i Mihajlović, 2018, str. 130).

Млади људи проводе доста времена у виртуелном свету и користе нове видове комуникације (Bazić, 2017, str. 535), траже информације на интернету и преферирају електронска издања штампе у односу на штампана (Perić i dr., 2017, str. 55). Међутим, у оквиру културне и образовне политике није довољно пажње посвећено образовању за коришћење слободног времена и задовољење културних потреба (Vilotijević, Mitić, Vilotijević, 2018, str. 925), као ни неформалном и информалном образовању у целини (Popović, Despotović, 2018, str. 42).

Медијско образовање или образовање за медије представља процес „у ком се стичу знања неопходна за разумевање феномена масовних медија и делотворно понашање с њима и у односу на њих” (Zindović Vukadinović, 2008, str. 167). Медијско описмењавање је део образовања за медије и подразумева „подучавање језику и писму медија, то јест знаковном и симболичком писму којим се поруке испишују и значења сугеришу” (Zindović Vukadinović, 2008, str. 167), док медијска писменост као резултат медијског образовања и медијског описмењавања представља критички однос према медијским порукама, дистанцу „која је резултат способности да се натукнице открију, препознају, вреднују са становишта контекста у који су стављене и контекста изван медија самих по себи” (Zindović Vukadinović, 2008, str. 168). Критичка писменост обухвата разматрање културних идеологија и друштвених пракси које утичу на значење текста, води дубљем разумевању текстова и представља алтернативни пут за лични и друштвени развој (Bonsor Kurki, 2015, 17).

Медији делују и развијају се упоредо са развијањем самог друштва (Jevtović, Vulić, 2018, str. 108). Појам *медији* обухвата поред класичних медија (новине, радио, телевизија, интернет портали) и грађанско, конвергентно новинарство. Стицање медијске писмености подразумева развој одређених способности и активну примену вештина, а виши ниво медијске писмености подразумева свест о различитим нивоима значења медијске поруке, што води њеном бољем разумевању, али и способности оцењивања (Potter, 2011). Медијска писменост у себе укључује и тумачење поруке са естетског аспекта, односно разумевање начина на који се медијске поруке производе, уочавање естетских елемената медијске поруке и личног печата, односно стила аутора медијске поруке (Potter, 2011). За медијско образовање, које је у основној школи у оквиру наставе матерњег језика ограничено на филм, док у средњој школи није заступљено, може се рећи да је још у *џовојима* и да заостаје за савременим концептима медијске писмености, јер оно захтева различита интердисциплинарна знања о функционисању свих медија (Erjavec, 2005, str. 98). Медијској писмености средњошколаца потребно је посветити већу пажњу и стога што је *актуелни ниво медијске писмености* код већине одраслих особа готово исти као када су били тинејџери (Potter, 2011, str. 15). Крајем XX века је указивано на начине на које се медијско образовање може уклопити у програм образовања од 4 до 18 година (Alvarado, Boyd-Barret, 1992), при чему је препоручено да обука из медијске писмености буде широка, тако да уз остале елементе укључује и естетско оцењивање и

изражавање (Aufderheide, 1993). О начинима унапређивања медијског образовања, његовом увођењу у школе и стратегијама за спровођење медијске писмености (Bakingam; Buckingham, 1999) и односу медија и образовних курикулума већ је речено да је могуће постојање самосталног курикулума за медијско васпитање и образовање, али и сагледавање медијског васпитања и образовања као саставног дела школског програма (Stanisavljević-Petrović, 2011, стр. 389).

Педагошки аспект стилистичке анализе некњижевних текстова већ дуго представља значајну и веома актуелну тему бројних истраживања у свету. Значају педагошке стилистике у оквиру наставе језика и књижевности и проблему проналажења најбољег начина подучавања методологије и технике стилистичке анализе посвећен је велики број студија у страниј литератури (Breen, Short, 1988; Jeffries, McIntyre, 2011; Watson, Zyngier, 2007; Zyngier, Fialho, 2010).

Настава новинарске стилистике у основној школи

У четвртном разреду се обрађују шаљиве вести, пред ученике се поставља задатак да пронађу занимљиву вест у новинама или часопису за децу, деца самостално на часу пишу вести из школског живота, читају их и разговарају о њима. У оквиру наставе српског језика у другом циклусу образовања, у петом разреду се обрађује вест, у шестом разреду извештај и чланак, а у осмом разреду репортажа.

Обради новинских жанрова се посвећује мање или више пажње у уџбеницима из српског језика за основну школу различитих издавача, на шта смо већ указивали, нудећи додатне могућности за остваривање различитих задатака у настави српског језика кроз обраду и увежбавање писања вести као основног новинарског жанра (Maksimović, 2012, стр. 35–47), извештаја (Spasić, 2012a, стр. 83–92) и репортаже (Spasić, 2014, стр. 75–85).

У оквиру обраде жанра вести у петом разреду основне школе, нарочито у раду са даровитим ученицима на редовној настави или на часовима додатне наставе, наставник може припремити текстове вести-занимљивости из часописа за децу или нонсенсне вести из књижевности за децу (Spasić, 2012, стр. 43), јер мотивација хумором омогућава стицање продуктивног и продубљеног знања. Приликом обраде жанра извештаја у шестом разреду основне школе, неопходно је указати ученицима на главне језичке и стилске одлике по којима се извештај разликује од вести (Spasić, 2016; Spasić, 2017, стр. 609–628). Проблемски приступ жанру извештаја подразумева коришћење извештаја који обрађују актуелне теме блиске ученицима, чиме „актуелизујемо наставу матерњег језика и школа постаје део живота” (Spasić, 2012a, стр. 86). Нудећи ученицима занимљиву и актуелну репортажу из новина као предлог за анализу и користећи модел увиђања, наставник може пред ученике поставити следеће истраживачке задатке:

„а) уочити одлике заједничке за вест, извештај и репортажу; б) у тексту репортаже уочити елементе структуре књижевноуметничког текста; в) уочити елементе других функционалних стилова (поред књижевноуметничког, могуће је присуство елемената разговорног стила); г) проучити лексику употребљену у тексту репортаже, пронаћи необичне речи и изразе; д) пронаћи стилске фигуре у тексту репортаже (епитет, контраст, иронију, метафору, метонимију, итд.)” (Spasić, 2014, стр. 80).

Новинарске секције нису омиљена ваннаставна активност ученика основне школе². У школској пракси, у оквиру новинарских радионица у којима би учесници применили стечена знања о новинарском функционалном стилу, после вежби писања задатих жанрова ученици могу посетити редакције дневних листова и потом са водитељем новинарске радионице проћи кроз све фазе настанка часописа, при чему као крајњи резултат новинарске радионице настају школске новине. Ученицима би била обезбеђена публика за коју пишу, што представља посебан мотивациони поступак. Поступак би се додатно могао унапредити употребом нових технологија у настави српског језика која би омогућила стварање електронског издања школског листа.

Настава новинарске стилистике у средњој школи

Иако истраживања у свету већ дуго указују на значај проучавања језика и стила нећкижевних текстова за развој свести средњошколаца о функционалној примени језика, у нашој академској средини постоји мали број студија које за предмет проучавања имају нећкижевну стилистику у оквиру средњошколске наставе српског језика. Обрађен је методички приступ обради научног функционалног стила у средњошколској настави српског језика (Nikolić, 2013), као и могућности стилистичке анализе пословног писма у средњим стручним школама (Nikolić, 2014). Указано је на функционално-стилистички приступ настави језика путем коришћења лингвометодичких текстова из свих функционалних стилова српског језика, који „омогућава да се корелацијско-интеграцијски наставни систем примени у обједињавању наставних области *језик и култура изражавања*” (Nikolić, 2014, str. 40), при чему се апстрактни граматички садржаји проучавају у контекстуализованим примерима (Petrovački, Savić, 2014).

Унапређивање стилистичке компетенције ученика кроз откривање сврхе употребе језичких средстава у одређеном новинском жанру води дубљем разумевању датих новинских текстова (Spasić, 2017a, str. 66), али и развоју лингвокултурне компетенције, као елемента културне свести ученика, која спада у кључне компетенције за целоживотно учење (Spasić, 2017a, str. 67). Развојем свих елемената културне свести, ученици повезују свој идентитет са идентитетом друштва и тако граде свој културни идентитет (Koković, 2002, str. 163–171).

Таблоиди, који се дефинишу као тиражна, популарна, масовна штампа, имају велики утицај на младе, јер је „највећи проценат данашње младе генерације изложен утицају таблоидних медија” (Todorović, 2008, str. 45). Млади људи који пре уписа на факултете нису добили никакво медијско образовање постају „пуки конзументи, жртве медијске (не)културе” (Todorović, 2008, str. 45). Опште образовање у Србији не укључује нужно и медијско образовање, чија је основа медијска писменост. У оквиру наставе грађанског васпитања у првом полугодишту четвртог разреда планирано је медијско описмењавање, али овај наставни предмет спада у групу изборних предмета, а „с тим делом курикулума професори имају и највише тешкоћа,

² Истраживање проведено међу ученицима основне школе показује да ученици радије бирају драмску секцију и хор, док се у испитиваном узорку ниједан ученик није определио за новинарску секцију (Mitrović i dr., 2018, str. 9).

јер нису оснажени за предавање таквих садржаја” (Valić Nedeljković, 2008, стр. 142). Унеско је 1964. године указао на потребу за медијским образовањем, његови експерти су 1967. године понудили први модел медијског образовања, а 1982. године донета је Декларација о обавезном медијском образовању од предшколског до универзитетског нивоа, коју прихватају и спроводе медијски најсвесније земље (скандинавске земље, Канада, Ирска, Велика Британија, Мађарска, Словенија), док се у другој групи земаља (Аустрија, САД, Италија, Хрватска) медијско образовање спроводи „крз различите врсте необавезног образовања” (Todorović, 2008, стр. 47). Неопходност увођења медијског образовања као новог предмета или крз садржаје постојећих наставних предмета у средњим школама је утолико већа када се у обзир узме чињеница да се на универзитет уписују генерације које највећи проценат „знања” стичу из медија, и то таблоидних медија (Todorović, 2008, стр. 48–49). Увођење критичке медијске писмености има за циљ стварање активне публике, медијски едуковане генерације која ће активно учествовати у формирању новог медијског система (Todorović, 2008, стр. 49). Медијско образовање је постојало „у толико оспораваном усмереном образовању бивше Југославије” (Todorović, 2008, стр. 49). У школском систему у ком се образовање за медије никада није спроводило систематски „образовање за медије у средњој школи имаће и неке особености основног описмењавања” (Zindović Vukadinović, 2008, стр. 169). Истраживање медијске писмености у Србији је показало да већина средњошколаца није имала прилике да учествује у стварању неког медија, да би велики део ученика желео да се на часовима више говори о медијима и да би радо учествовали на радионицама са темом медија (Stamenković, 2013, стр. 23).

Средњошколски уџбеници српског језика који су данас у употреби дају мало информација о новинарском (публицистичком) стилу, издавајући кратку реченицу и избор речи познат широком кругу читалаца као главне одлике (Stanojčić, 2010). У приручнику за први разред гимназија и средњих стручних школа издвојене су неколике карактеристике ковинарског стила, међу којима је и жанровска разуђеност, која у уџбеницима није ни поменута:

Новинарски (публицистички) функционални стил:

- употреба: користи се у средствима јавног информисања (радио, телевизија, штампа – новине, интернет);
- намена: за широку популацију различитог степена образовања;
- карактеристике: кратка и јасна реченица (са што мање речи више казати), висок степен информативности, објективност, актуелност;
- најчешћи облици новинарског изражавања: вест, извештај, репортажа, интервју. (Ђорђевић и сар., 2013, стр. 321).

У оквиру некадашње наставе усмереног образовања на смеру делатности у области културе и јавног информисања за новинаре-сараднике и стручне раднике у служби јавног информисања настава српскохрватског језика и књижевности је била подељена на три наставна предмета, тако да је настави језика, настави књижевности и настави стилистике могла бити посвећена подједнака пажња. У уџбенику М. Младенова који је коришћен у настави стилистике, новинарски стил је обрађен на пет страна и дефинисан као употреба језика „у средствима јавног информисања (штампа, радио, телевизија, информативни филм), приликом стварања веома раз-

новрних фактографских, аналитичких, белетристизованих порука које треба да буду приступачне широком кругу корисника” (Mladenov, 1983, str. 28). Ученици се у овом уџбенику упознају са чињеницом да новинарски стил представља „специфично јединство свих постојећих језичких употреба”, јер преноси поруке из различитих области, тако да представља посебну језичко-стилску категорију која се вреднује првенствено са становишта сврхе јавне поруке (Mladenov, 1983, str. 28). Примерима новинских текстова је илустровано жанровско богатство новинарског стила, његова језичка и стилска ширина, а низом наслова из дневних новина је илустрована фигуративност и вишезначност у новинарском стилу, чиме је показано да новинарски стил представља „посебан језички систем који је максимално прилагођен потребама јавног информисања (масовног комуницирања), који одговара медијским (штампа, радио, телевизија) и жанровским захтевима (вест, извештај, репортажа, коментар, итд.)” (Mladenov, 1983, str. 28).

У ефикасној школи коришћење различитих информационих ресурса омогућава ученицима да самостално стичу знања и развијају свој стваралачки потенцијал (Nikolić, Mandić, Kostadinović, 2017, str. 548). Интеграцијом савремених информационо-комуникационих технологија у наставу српског језика, међупредметним повезивањем српског језика и информатике, писање блога би могло постати део мобилног учења, јер су *џамејни уређаји* савремена, деци блиска наставна средства:

„Из тог разлога дигитално и медијско описмењавање ученика од најранијег узраста мора имати запажену улогу и место. Није тешко закључити да, употребом мобилних уређаја, млади стичу компетенције које ће им бити потребне у много различитих будућих занимања. Задатак је образовног система да наставници децу у школама васпитавају и припремају за живот упознајући их са интерактивним апликацијама које доносе веб технологије и мобилни уређаји”. (Ristić, Mandić, 2018, str. 1049).

У наставној пракси се обрађују новински жанрови, вест, извештај, репортажа, док се специфичностима електронских издања штампаних медија и савременим новинарским формама на интернету, какав је блог, не посвећује никаква пажња.

Настава новинарске стилистике и образовање за коришћење слободног времена

Иновативна настава новинарске стилистике може унапредити компетенције младих људи да као освешћени и образовани грађани у XXI веку трагају за актуелним, потпуним, објективним и истинитим информацијама и да на стварност гледају „сопственим очима а не очима програмираних, необавештених и немоћних конзументата” (Todorović, 2013, str. 40).

У оквиру обраде новинарског функционалног стила на конкретним примерима лингвометодичких текстова неопходно је код ученика развијати критички односа према језику медија. Текстови новинарског стила могу послужити за стилску вежбу у којој би отклањањем одлика бирократског језика био добијен стилски дотеран, јаснији и краћи текст (Klikovac, 1997).

Новинске текстове могуће је користити у оквиру часова вежбања културе изражавања у настави српског језика зарад подизања нивоа комуникативне

компетенције од најранијег школског узраста (Spasić, 2017a, str. 67). Како бисмо поспешили функционалност знања ученика о појединим аспектима језика, неопходно је повезивати различите језичке и стилистичке наставне теме. Примера ради, у III разреду средње школе могуће је „повезивање знања о фразеологизмима, знања о синтаксичкој структури језика и знања о новинарском функционалном стилу” (Spasić, 2017a, str. 65), кроз употребу краћих новинских текстова на часовима вежбања.

Зарад стицања целисходних знања о информисању путем медија у настави језика већу пажњу треба посветити избору језичких и стилских средстава у вести, као основном жанру новинарског изражавања, и извештају, као жанру који се развио из вести. Анализа језика и стила вести и извештаја је показала да „није довољно, ни у науци ни у наставној пракси, као једину разликовну карактеристику вести и извештаја истицати *проширеност* извештаја у односу на вест” (Spasić, 2017, str. 622). Поред дужине текста треба указати на разрађеност текста извештаја, приказивање детаља догађаја, његово смештање у шири контекст и низ лексичких, синтаксичких и стилистичких карактеристика по којима се извештај разликује од вести (Spasić, 2017, str. 609–628). Избор језичких средстава којима се особе и објекти који су тема извештавања позиционирају у простору важан су елемент наслова, лида и прве реченице вести и извештаја (Spasić, 2018, str. 25–38). Просторно-временско одређење догађаја је раније везивано искључиво за време писања текста, док у савременој штампи постоје и другачије тенденције (Ћutura, Spasić, str. 2016, str. 6).

Ученицима треба указати на лексичка и синтаксичка средства којима се новинари позивају на своје изворе или скривају идентитет извора (Spasić, 2012b, str. 179–194; Spasić, 2013, str. 109–127; Papaz, str. 2018, str. 265–282). Зарад продубљеног разумевања процеса информисања путем медија, које је део шире друштвене комуникације, потребно је указати на синтаксичко-семантичка средства употребљена са сврхом прецизирања, којима се осигурава разумљивост исказа и проширује информација, нарочито у оквиру бекграунда (Spasić, 2014a, str. 299–308). Ученицима се може указати на језичка средства којима се остварује хумористични ефекат, помоћу ког се обликује јавно мњење о политичким питањима (Kamensky, Lomteva, 2018). Такође, неопходно је указати на улогу коју идеологија има у журналистичком контексту, како у штампи, тако и у алтернативним и онлајн медијима (Reynolds, 2019).

Једна од могућности промишљања медијских порука је анализа наративних елемената бајке, односно осам кључних карактерних ликова (негативац, херој, дародавац, помагач, цар, царева кћи, лажни јунак) и тридесетак функција које они имају (Propp, 1982). Медијске приче (филмови, рекламе, политичке кампање...) често садрже причу у причи, имају елементе митова и ширих културних образаца (Zindović Vukadinović, 2008, str. 170). Друга могућност је освешћивање „сопствених реакција на медијску поруку и откривање узрока тих реакција” (Zindović Vukadinović, 2008, str. 171). Први корак медијског образовања је образовање наставника током њиховог школовања, њихово оспособљавање за критичку анализу медијских порука са културног и педагошког становишта (Zindović Vukadinović, 2008, str. 171).

Један од разлога за озбиљније укључивање новинарске стилистике у образовни процес је и појава грађанског новинарства, у ком класичне форме новинарства

застаревају а настају нове форме изражавања и праксе писања, примерене природи новог медија (Тодоровић, 2013, стр. 30). Ученицима треба скренути пажњу на разлику између новинских текстова грађанина – лаика и новинара – професионалца, јер у постновинарству свако може свакодневно да објављује текстове на интернету, који постаје *средњије глобалној тржишној информација* (Craig, 2010, стр. 11). С обзиром на тенденцију да млади своје слободно време чешће проводе на интернету него читајући књиге или новине³, ученике треба упознати барем са основним одликама онлајн новинарства (Craig, 2010).

Закључак

У оквиру образовања за коришћење слободног времена већу пажњу треба посветити осавремењавању наставе новинарске стилистике на свим нивоима образовања. Тумачење сврхе употребе језичких средстава у оквиру наставе новинарске стилистике је неопходно за коришћење медија и вредновање порука послатих путем медија, али и за стварање новинских текстова у оквирима које задају нови видови комуникације. Поред упознавања будућих учитеља и наставника предметне наставе са новијим сазнањима из области новинарске стилистике у оквиру иницијалног образовања и осавремењавања уџбеничких садржаја из ове области, неопходна је интеграција савремених информационо-комуникационих технологија у наставу српског језика и грађанског васпитања, а ученике треба упознати не само са класичним формама новинарства, већ и са специфичностима електронских издања штампаних медија и савременим новинарским формама на интернету.

³ Истраживање спроведено међу шведском омладином показује да се време проведено на интернету повећава, на уштрб времена проведеног у друштвеним активностима, читању књига и новина (Vilhelmson et al., 2018).

Jelena Lj. Spasić¹
University of Kragujevac
Faculty of Education
Jagodina (Serbia)

THE TEACHING OF JOURNALISTIC STYLISTICS IN THE LIGHT OF MEDIA SOCIOLOGY

(Translation In Extenso)

Abstract: We consider the teaching of journalistic stylistics as a part of education for using the media and satisfying individual cultural needs. Media literacy requires diverse interdisciplinary knowledge, which also includes the ability to perceive expressive devices, that is, the style of a particular newspaper genre. In this paper we give a detailed and critical presentation of journalistic stylistics in elementary and secondary education and point to the possibilities of applying new theoretical knowledge in the field of linguistic stylistics and functional stylistics.

Keywords: media sociology, education, media literacy, journalistic stylistics, journalistic genres

Introduction

The study of mass media is a broad, multidisciplinary field, which belongs to both social and humanistic sciences, and can be studied in the light of media sociology, media linguistics, media stylistics, media philosophy, in the light of rhetoric, communicology, psychology, economics, politics or anthropology. It is believed that sociology itself has made the greatest contribution to the development of this field of scientific research (Holz, Wright, 1979, p. 193).

Media sociology has been developing within the study of the media, communication and journalism (Pooley and Katz, 2008, p. 767), in the 1960s and 1970s it paid more attention to studying deeper meanings in media contents (Matthews, 2017, p. 212), and it hasn't been given enough attention in recent times, despite the obvious influence of journalism on contemporary social life (Peters and Pooley, 2012). Mass media are mediators of social values and 'have a certain influence on choices and attitudes of their audience' (Milutinović, 2017, p. 504).

The understanding of the information presented in the media is significant from a sociological point of view, as it allows a large number of people to use important informa-

¹ jelenaspasic2410@gmail.com

tion in social life (Penezić, 2013, p. 134), and the management of information is also the management of knowledge (Jevtović, Vulić, 2018, p. 108). The knowledge in the field of sociology of education contributes to the development of modern teaching and learning strategies in the entire education system (Vasiljević, Bojović and Mihajlović, 2018, p. 130).

Young people spend a lot of time in the virtual world and use new forms of communication (Bazić, 2017, p. 535), search information on the Internet and prefer electronic press releases to the print ones (Perić et al., 2017, p. 55). However, within cultural and educational policies there is not enough attention paid to education directed towards leisure time and the satisfaction of cultural needs (Vilotijević, Mitić, Vilotijević, 2018, p. 925), as well as to non-formal and informal education in total (Popović, Despotović, 2018, p. 42).

Media education represents a process 'in which the knowledge necessary for understanding the phenomenon of mass media and effective behavior along with it and towards it is being acquired' (Zindović Vukadinović, 2008, p. 167). Media literacy is a part of media education and it implies 'teaching the language and script of the media, that is, the sign and symbolic script in which messages are written and meanings are suggested' (Zindović Vukadinović, 2008, p. 167), while media literacy, as a result of media education and media literacy, represents a critical attitude towards media messages, a distance 'which is the result of the ability to detect, recognize and evaluate entries from the point of view of the context in which they are placed and the context outside the media themselves' (Zindović Vukadinović, 2008, p. 168). Critical literacy includes the consideration of cultural ideologies and social practices that influence the meaning of a text, it leads to a deeper understanding of texts and represents an alternative path for personal and social development (Bonsor Kurki 2015, p. 17).

The media function and evolve alongside the development of society itself (Jevtović, Vulić, 2018, p. 108). Besides classical media (newspapers, radio, television, the Internet portals) the term *media* also includes civic, convergent journalism. The acquisition of media literacy implies the development of certain competencies and active application of skills, and a higher level of media literacy implies awareness of different levels of the meaning of a media message, which leads to a better understanding of such a message, and the ability to evaluate it (Potter, 2011). Media literacy also includes the interpretation of messages from the aesthetic aspect, that is, the understanding of a way in which media messages are produced, the perception of aesthetic elements of media messages and the personal seal, that is, the style of the author of a media message (Potter, 2011). It can be said that media education, limited to film taught at mother tongue classes in primary school, and not being represented in high school at all, is still in its *infancy* and lags behind contemporary concepts of media literacy, because it requires diverse interdisciplinary knowledge about the functioning of all media (Erjavec 2005, p. 98). Media literacy of high school students needs to be given greater attention also because *the current level of media literacy* with most adults is almost the same as it was when they were teenagers (Potter, 2011, p. 15). At the end of the 20th century, the ways in which media education could fit into a 4 to 18-year-old's education program were being pointed out (Alvarado, Boyd-Barret, 1992), whereby the training in media literacy was recommended to be a broad one, so that along with other elements it should include both aesthetic assessment and research (Aufderheide, 1993). On the ways of improving media education, its implementation into schools, media literacy strategies (Buckingham, 1999) and on the relationship between the media and educational curricula, it has already been pointed out that it is possible to have an independent curriculum for

media education and teaching, as well as to include media education and teaching as integral parts of the school curriculum (Stanisavljević, Petrović 2011, p. 389).

The pedagogical aspect of stylistic analysis of non-literary texts has long been an important and a very current topic of numerous research studies in the world. A great number of studies in foreign literature (Breen, Short, 1988, Jeffries, McIntyre, 2011; Watson, Zyngier, 2007; Zyngier, Fialho, 2010) has been devoted to the importance of pedagogical stylistics in the teaching of language and literature and to the problem of finding the best way to teach the methodology and the technique of stylistic analysis.

The teaching of journalistic stylistics in elementary school

In the fourth grade there are classes which deal with funny news, students are assigned the task of finding an interesting piece of news in newspapers or magazines for children, to write news from school life by themselves, to read them and talk about them. In the teaching of the Serbian language in the second education cycle, news is studied in the fifth grade, reports and articles in the sixth grade, and reportages in the eighth grade.

More or less attention is paid to the study of newspaper genres in the Serbian language textbooks by different publishers for elementary school, which we have already pointed out, by offering additional possibilities for accomplishing different tasks in the teaching of the Serbian language through the study and practice of writing news as the basic journalistic genre (Spasić, 2012, p. 35–47), reports (Spasić, 2012a, p. 83–92) and reportages (Spasić, 2014, p. 75–85).

When studying the news genre in the fifth grade of elementary school, especially working with gifted pupils in regular classes or additional classes, a teacher can prepare news-interesting stories from children's magazines or nonsense news from children's literature (Spasić 2012, p. 43), because motivation through humor enables the acquisition of productive and deepened knowledge. When studying the report genre in the sixth grade of elementary school, it is necessary to indicate to students the main language and stylistic features that distinguish reports from news articles (Maksimović, 2016; Spasić, 2017, p. 609–628). A problem approach to the report genre implies the use of reports that deal with current topics close to students, by which 'we are updating the teaching of the mother tongue and school becomes a part of life' (Spasić, 2012a, p. 86). By offering an interesting and current news reportage as a template for analysis and by using an the model of insight, the teacher can assign the following research tasks to students:

a) to perceive the features common to news, reports and reportages; b) to perceive the elements of literary text structure in the text of the reportage; c) to perceive the elements of other functional styles (in addition to the literary style, the presence of elements of the conversational style is possible as well); d) to examine the lexicon used in the text of the reportage, to find unusual words and expressions; e) to find stylistic devices in the text of the reportage (epithet, contrast, irony, metaphor, metonymy, etc.)' (Spasić, 2014, p. 80).

School newspaper clubs are not the favorite extracurricular activity of elementary school students². In school practice, in journalism workshops in which participants apply

² A survey conducted among primary school students showed that students preferred choosing a drama club or a choir, while none of the students in the examined sample chose the school newspaper club (Mitrović et al., 2018, p. 9).

the acquired knowledge of journalistic functional styles, after practicing specific genres, students could visit a daily press office and go through all phases of magazine development with the journalism workshop facilitator, with the publication of the school newspaper as the final result of the journalism workshop. Students would already have the audience they are writing for, which is a special motivation method. The method could further be improved by the use of new technologies in the teaching of the Serbian language which would enable the creation of an electronic edition of the school newspapers.

The teaching of journalistic stylistics in high schools

Although worldwide research studies have long indicated the importance of studying the language and style of non-literary texts for the development of awareness of high school students about the functional suitability of a language, there has been a small number of studies in our academic environment that have non-literary stylistics within the high school teaching of the Serbian language as the subject of study. The methodological approach to studying the scientific functional style in the high school classes of the Serbian language was examined (Nikolić, 2013), as well as the possibilities of a stylistic analysis of business letters in secondary vocational schools (Nikolić, 2014). The functional-stylistic approach to the language teaching was pointed out, using *linguo-methodical* texts from all functional styles of the Serbian language, which 'enables the correlative-integrative teaching system to be applied in the integration of teaching areas- *language* and *culture of expression*' (Nikolić, 2014, p. 40), whereby abstract grammatical contents are studied in contextualized examples (Petrovački, Savić, 2014).

Improving students' stylistic competence through the understanding of the purpose of applying certain linguistic means in a particular newspaper genre leads to a deeper understanding of given news articles (Spasić, 2017a, p. 66), as well as to the development of the *linguo-cultural* competence as an element of students' cultural awareness, which falls under key competences for lifelong learning (Spasić, 2017a, p. 67). With the development of all elements of cultural awareness, students associate their identity with the identity of society and thus build their own cultural identity (Koković, 2002, p. 163–171).

Tabloids, which are defined as circulating, popular, mass print media, have a great impact on youth, because 'the greatest percentage of today's youth are exposed to the influence of tabloid media' (Todorović, 2008, p. 45). Young people who did not receive any media education before enrolling the faculty have become 'mere consumers, victims of the media (non)culture' (Todorović, 2008, p. 45). General education in Serbia does not necessarily include media education, which is based on media literacy. In the teaching of Civic Education in the first semester of the fourth grade, media literacy is planned, but this teaching subject belongs to a group of elective subjects, and 'it is this part of the curriculum that professors have the greatest difficulty with, having not been empowered to lecture such content' (Valić Nedeljković, 2008, p. 142). In 1964, UNESCO pointed out the need for media education, its experts offered the first model of media education in 1967, and in 1982, a Declaration on compulsory media education from the level of pre-school to university was adopted, which was accepted and implemented by the countries which are most media conscious (Scandinavian countries, Canada, Ireland, Great Britain, Hungary, Slovenia), while in the second group of countries (Austria, the USA,

Italy, Croatia) media education is conducted 'through different types of optional education' (Todorović, 2008, p. 47). The necessity of introducing media education either as a new subject or through the contents of existing teaching subjects in secondary schools is even greater taking into account the fact that generations enrolling faculties are the ones whose 'knowledge' has been mostly acquired through media, that is, tabloid media (Todorović, 2008, p. 48–49). Introducing critical media literacy aims to create an active audience, a media educated generation that will actively participate in the formation of a new media system (Todorović, 2008, p. 49). Media education existed 'in so disputed vocational education of the former Yugoslavia' (Todorović, 2008, p. 49). In a school system where media education has never been implemented systematically, 'media education in secondary school will also show some characteristics of a basic literacy process' (Zindović Vukadinović, 2008, p. 169). The research on media literacy in Serbia showed that most high school students did not have the opportunity to participate in the creation of some type of media, that a large part of students would like to talk more about the media in classes and would be happy to participate in workshops with the media theme (Stamenković, 2013, p. 23).

The Serbian language high school textbooks that are nowadays in use provide little information on the journalistic (publicist) style, pointing out short sentences and word selection known to a wide circle of readers as the main features (Stanojčić 2010). In the manual for the first grade of gymnasiums and secondary vocational schools, several characteristics of the journalistic style are distinguished, genre variety being among them, which is not mentioned in the textbooks:

Journalistic (publicist) functional style:

- use: used in the media (radio, television, press - newspapers, the Internet);
- purpose: for a wide population of different degrees of education;
- characteristics: a short and clear sentence (with as few words as possible), high degree of informativity, objectivity, actuality;
- most common forms of journalistic expression: the news, report, reportage, interview. (Đorđević et al., 2013, p. 321).

Within former vocational education, in the field of culture and public information for future journalists-assistants and specialists in the public information service, the teaching of the Serbo-Croatian language and literature was divided into three teaching subjects, so attention could equally be paid to the teaching of languages, teaching of literature and teaching of stylistics. In the textbook by M. Mladenov used in the teaching of stylistics, the journalistic style was presented in five pages and defined as the use of language 'in the media (press, radio, television, informative film), while creating very diverse factual, analytical, belletristic messages that should be accessible to a wide range of recipients (Mladenov, 1983, 28). In this textbook, students were introduced to the fact that the journalistic style represents 'a specific unity of all existing language uses' because it transmits messages from different areas, thus representing a special linguo-stylistic category that is evaluated primarily from the point of view of the purpose of a public message (Mladenov, 1983, p. 28). Examples of newspaper articles illustrate the genre richness of journalistic style, its linguistic and stylistic width, and a number of titles from daily press illustrate the figurativeness and versatility of the journalistic style, which shows that the journalistic style is 'a special linguistic system that is maximally adapted to the needs of public informa-

tion (mass communication), which corresponds to the media (press, radio, television) and genre requirements (news, report, reportage, comment, etc.)' (Mladenov, 1983, p. 28).

In an efficient school, the use of different information resources enables students to acquire knowledge and develop their creative potential on their own (Nikolić, Mandić, Kostadinović, 2017, p. 548). With the integration of contemporary information-communication technologies in the teaching of the Serbian language, with an interdisciplinary connection of the Serbian language and computer science, writing a blog could become part of mobile learning because *smart devices* are contemporary teaching tools with which children are familiar:

"For this reason, digital and media literacy of students from the earliest age must have an important role and place. It is not difficult to conclude that, with the use of mobile devices, young people acquire competencies they will need in many different future occupations. The task of the educational system is that teachers educate and prepare students for life by introducing them to interactive applications brought by web technologies and mobile devices". (Ristić, Mandić, 2018, p. 1049).

In the teaching practice, the newspaper genres, news, reports, reportages are being studied, while the specificity of electronic editions of print media and contemporary journalistic forms on the Internet, such as blogs, are not paid any attention to.

The teaching of journalistic stylistics and education for the use of leisure time

The innovative teaching of journalistic stylistics can improve competences of young people so that, being conscious and educated citizens in the 21st century, they search for current, complete, objective and true information and view reality with 'their own eyes, not the eyes of programmed, ignorant and powerless consumers' (Todorović 2013, p. 40).

While studying the journalistic functional style on concrete examples of linguo-methodical texts, it is necessary for students to develop critical attitudes towards the language of the media. Texts written in the journalistic style can serve as a stylistic exercise in which a stylistically-improved, clearer and shorter text would be obtained by removing the features of the bureaucratic language (Klikovac, 1997).

Newspaper texts can be used in the classes dedicated to practicing culture of expression, in the Serbian language classes, in order to raise the level of communicative competence from the earliest school age (Spasić, 2017a, p. 67). In order to improve the functionality of students' knowledge on certain aspects of the language, it is necessary to continually connect different language and stylistic teaching topics. For example, in the third grade of secondary school, it is possible 'to connect the knowledge about phraseologisms, the knowledge about syntactic language structure and the knowledge about the journalistic functional style' (Spasić, 2017a, p. 65) through the use of shorter newspaper articles in exercises.

In order to acquire the necessary knowledge about transmitting information through the media, in the teaching of language, more attention should be paid to the choice of linguistic and stylistic devices in the news, as a basic genre of journalistic expression, and the report, as a genre that evolved from the news. An analysis of the language and style of news and reports showed that 'it is not enough, neither in science nor in the teaching practice, to highlight the *extensiveness* of reports compared to news as the

only difference between news and reports' (Spasić, 2017, p. 622). In addition to the length of text, the way the text is elaborated in a report, the presentation of details of the event, its location in a wider context and a series of lexical, syntactic and stylistic characteristics that distinguish reports from news should be pointed out (Spasić, 2017, pp. 609–628). The selection of language devices by which individuals and objects that are the subject of reporting are positioned in space is an important element of the title, the lead paragraph and the first sentence of news and reports (Spasić, 2018, p. 25–38). The spatio-temporal determination of the event was previously exclusively associated to the time when the text was written, while in contemporary press there are other tendencies as well (Čutura, Spasić, 2016, p. 6).

Students should be made aware of the lexical and syntactic devices by which journalists refer to their sources or hide the identity of a source (Spasić, 2012b, p. 179–194; Spasić, 2013, p. 109–127; Papaz, 2018, p. 265–282). For a deepened understanding of the process of transmitting information through the media, which is a part of wider social communication, it is necessary to point to syntactic-semantic devices used for the purpose of precision, which ensure the intelligibility of statements and provide further information, especially within the background (Spasić, 2014a, p. 299–308). Students can be made aware of linguistic devices that create a humorous effect, through which the public opinion on political issues is formed (Kamensky, Lomteva, 2018). Also, it is necessary to point out the role of ideology in the journalistic context, both in the press, and in the alternative and online media (Reynolds, 2019).

One of the possibilities of studying media messages is analyzing narrative elements of fairy tales, that is, their eight key characters (the villain, the hero, the donor, the helper, the emperor, the emperor's daughter, the fake hero) and around thirty functions they have (Propp, 1982). Media stories (movies, advertisements, political campaigns ...) often contain a story within a story, have elements of myths and wider cultural patterns (Zindović Vukadinović, 2008, p. 170). Another possibility is raising awareness of 'personal responses to media messages and detecting the causes of these reactions' (Zindović Vukadinović, 2008, p. 171). The first step of media education is education of teachers during their education, their training for critical analysis of media messages from a cultural and pedagogical point of view (Zindović Vukadinović, 2008, p. 171).

One of the reasons for a more serious inclusion of journalistic stylistics in the educational process is also the emergence of civic journalism, in which classical forms of journalism are becoming outdated and new forms of expression and writing practices are being created, corresponding to the nature of the new media (Todorović, 2013, p. 30). Students' attention should be drawn to the difference between newspaper articles written by civilians – laypeople and those written by journalists – professionals, because in post-journalism anyone can publish texts on the Internet on every day basis, which is becoming *the center of the global information market* (Craig, 2010, p. 11). Given the tendency of the young to spend their leisure time on the Internet rather than reading books or newspapers³, students should at least be introduced to the basic features of online journalism (Craig, 2010).

³ A survey conducted among Swedish youth shows that time spent on the Internet has been increasing, at the expense of time spent in social activities, reading books and newspapers (Vilhelmson et al., 2018).

Conclusion

In the education for the use of leisure time more attention should be paid to modernizing the teaching of journalistic stylistics at all levels of education. Interpretation of the purpose of the use of language resources within the teaching of journalistic stylistics is essential for the use of the media and evaluation of messages sent through the media, but also for the creation of newspaper articles within new forms of communication. Besides introducing future teachers to newest knowledge in the field of journalistic stylistics within the initial education and modernization of textbook contents in this field, it is necessary to integrate contemporary information and communication technologies in the teaching of the Serbian language and civic education, and students should be introduced not only to classical forms of journalism, but also to the specifics of electronic editions of the print media and contemporary journalistic forms on the Internet.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Alvarado, M., Boyd-Barret, O. (1992). *Media education : introduction*. London: BFI Pub.
- Aufderheide, P. (1993). *Media Literacy. A Report of the National Leadership Conference on Media Literacy*. Washington: Aspen Institute, Communications and Society Program.
- Bazić, J. (2017). Trends in Societal and Educational Changes Generated by the Fourth Industrial Revolution. *Sociološki pregled*, 51 (4), 526–546. [doi:10.5937/socpreg51-15420](https://doi.org/10.5937/socpreg51-15420) [In Serbian]
- Bonsor Kurki, S. E. (2015). Investigating Youth Critical Literacy Engagement. *Language and Literacy*, 17 (3), 13–33.
- Breen, M. P., Short, M. (1988). Alternative Approaches in Teaching Stylistics to Beginners. *Parlance*, 1 (2), 29–48.
- Buckingham, D. (1999). Young People, Politics and News Media: beyond political socialisation. *Oxford Review of Education*, 25 (1/2), 171–184.
- Čutura, I., Spasić, J. (2016). Means of temporal expressions in press news and reports. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, 46 (4), 3–22. [doi:10.5937/zrffp46-12306](https://doi.org/10.5937/zrffp46-12306) [In Serbian]
- Đorđević, Č., Radulović, O., Grdinić, M. (2013). *Književnost i gramatika 1. Priručnik za 1. razred gimnazija i srednjih stručnih škola*. Venclović.
- Erjavec, K. (2005). Media education: from concept to school practice. In: N. Zgrabljic Rotar (Ed.). *Medijska pismenost i civilno društvo*. Sarajevo: Media centar, 77–106. [In Croatian]
- Holz, J., Wright, C. (1979). Sociology of Mass Communications. *Annual Review of Sociology*, 5, 193–217.
- Jeffries, L., McIntyre, D. (eds, 2011). *Teaching Stylistics*. Palgrave Macmillan UK.
- Jevtović, Z., Vulić, T. (2018). Public opinion and features of media discourse in the *Sociološki pregled / Sociological review*. *Sociološki pregled*, 52 (1), 101–119. [doi:10.5937/socpreg52-16797](https://doi.org/10.5937/socpreg52-16797).

- Kamensky, M. V., & Lomteva, T. N. (2018). Humorous Effect as the Linguistic, Cultural, and Pragmatic Basis of Forming Public Opinion in Journalistic Discourse. *Ars & Humanitas*, 12 (2), 315. [In Slovenian]
- Klikovac, D. (1997). One styling exercise: Do you speak bureaucratic?. *Jezik danas*, 3, 2–7.
- Koković, D. (2002). Integration processes, regionalism and keeping of cultural identity. *Sociološki pregled*, 36 (1/2), 163–171. doi: [10.5937/socpreg0201163K](https://doi.org/10.5937/socpreg0201163K) [In Serbian]
- Craig, R. (2010). *Online journalism*. Beograd: CLIO. [In Serbian]
- Maksimović, J. (2016). *Linguistic and stylistic characteristics of newspaper news and press reports*, doctoral dissertation. Kragujevac: FILUM [In Serbian]
- Matthews, J. (2014). The Sociology of Mass Media. In: K. O Korgen (Ed.). *The Cambridge Handbook of Sociology, Vol. 1, Core Areas in Sociology and the Development of the Discipline*, Chapter: 19, 205–216. Cambridge University Press.
- Milutinović, I. (2017). Communicological and Sociological Features of Discourse on European Integrations in the Serbian Daily Press. *Sociološki pregled*, 51 (4), 503–525. doi: [10.5937/socpreg51-15226](https://doi.org/10.5937/socpreg51-15226)
- Mitrović Ljiljana Lj., Panić Danijela S., & Lazić Dragana D. (2018). Forms of pupils' free time activities in service of fostering their aesthetic taste. *Sinteze*, 13 (1), 1–26. doi: [10.5937/socpreg51-16200](https://doi.org/10.5937/socpreg51-16200)
- Mladenov, M. (1983). *Stylistics: Contemporary Serbo-Croatian with Stylistics*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. [In Serbian]
- Nikolić, I., Mandić, D., Kostadinović, I. (2017). The Opinion of Teachers Towards the Educational Concept of Efficient School. *Sociološki pregled*, 51 (4), 547–577. [In Serbian]
- Nikolić, M. (2013). The methodological approach to functional scientific style of teaching Serbian Language in secondary school. *Lipar*, 14, 179–189. [In Serbian]
- Nikolić, M. (2014). Correlation of Serbian language teaching with vocational subjects in secondary vocational schools (stylistic analysis of business letters). *Književnost i jezik*, 61 (3/4), 271–283. [In Serbian]
- Papaz, M. (2018). Apparent designation of the source of information in the news reports in Serbian and German. *Filolog*, 17, 265–282.
- Penezić S.. (2013). Journalism and current challenges – assessments and possible strategies – Barbie Zelizer (Ed.). *The changing faces of journalism: Tabloidization, technology and truthiness*, Routledge, London, 2009. *CM – časopis za upravljanje komuniciranjem*, 8 (28), 133–140. [In Serbian]
- Perić, N., Blagojević, M. V., Vujić, N. (2017). The Public Perception of the Print and Electronic Newspapers and Magazines Editions-Case of Serbia. *Marketing*, 48 (1), 50–57.
- Peters, J. D., and Pooley, J. (2012) Media and communications. In: G. Ritzer (ed.). *The Wiley-Blackwell Companion to Sociology*. New York: Wiley-Blackwell, 402–417.
- Petrovački Lj., Savić M. (2014). Stimulating methodological activities in learning Serbian language as a mother tongue. In: I. Živančević Sekeruš, N. Majstorović (Eds.). *Proceedings / 7th International Interdisciplinary Symposium „Meeting of cultures“*, Novi Sad: Filozofski fakultet, 307–318. [In Serbian]
- Pooley, J., Katz, E. (2008). Further notes on why American sociology abandoned mass communication research. *Journal of Communication*, 58 (4), 767–786.

- Popović, K., Despotović, M. (2018). From Education for Democratic Citizenship to the Global Citizenship Education: On the Necessity for a Paradigm Shift. *Andragoške studije*, 1, 29–45. [In Serbian]
- Potter, J. W. (2011). *Media Literacy*. Beograd: CLIO. [In Serbian]
- Propp, V. J. (1982). Morphology of fairy tale. Beograd: Prosveta. [In Serbian]
- Reynolds, C. (2019). Building Theory From Media Ideology: Coding for Power in Journalistic Discourse. *Journal of Communication Inquiry*, 43 (1), 47–69.
- Ristić, M., Mandić, D. (2018). Readiness of the Educational System for Mobile Learning. *Sociološki pregled*, 53 (3), 1044–1071. doi: [10.5937/socpreg52-18707](https://doi.org/10.5937/socpreg52-18707).
- Spasić, J. (2012). News in the teaching of the Serbian language. *Uzdanica*, 9 (2), 35–47. [In Serbian]
- Spasić, (2012a). News report in the teaching of the Serbian language. *Uzdanica*, 9 (1), 83–92. [In Serbian]
- Spasić, J. (2012b). Linguistic means for expressing imperceptivity in news reports. In: M. Kovačević, D. Bošković (Ed.), *Modern society and crisis of language and literature studies*. Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet, 179–194. [In Serbian]
- Spasić, J. (2013). Linguistic means for expressing of definite imperceptivity in newspapers news. *Uzdanica*, 10 (1), 109–127. [In Serbian]
- Spasić, J. (2013). Linguistic means for expressing metalinguistic modality in news reports. In: B. Dimitrijević (Ed.). *Knowledge and Benefit*. Niš: Filozofski fakultet, 318–331. [In Serbian]
- Spasić, J. (2014). Report in teaching the Serbian language. *Uzdanica*, 11 (1), 75–85. [In Serbian]
- Spasić, J. (2014a). Explanatory capacity of newspaper reports, In: M. Kovačević (Ed.). *Contemporary Studies in Language and Literature*. Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet, 299–308. [In Serbian]
- Spasić, J. (2017). Differential linguistic and stylistic characteristics of press reports. *Srpski jezik – studije srpske i slovenske*. Beograd: Filološki fakultet, 22, 609–628. [In Serbian]
- Spasić, J. (2017a). Functionality of secondary school students' knowledge of phraseology in newspaper news and news report. *Metodička praksa*, 1, 55–70. [In Serbian]
- Spasić, J. (2018). Means of expressing locativity in press news and reports. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, 48 (4), 25–38. doi: [10.5937/ZRFFP48-19500](https://doi.org/10.5937/ZRFFP48-19500) [In Serbian]
- Stamenković, S., (2013). *Media literacy: Research results*. Beograd: Biro za društvena istraživanja. [In Serbian]
- Stanislavljević-Petrović, Z. (2011). Media education in kindergarden. *Kultura*, 133, 382–397. [In Serbian]
- Stanojčić, Ž. (2010). *Grammar of the Serbian literary language*. Beograd: Kreativni centar. [In Serbian]
- Todorović, N. (2008). Media Education. In: D. Vuksanović (Ed.). *A book for the media – media for the book*. Beograd: CLIO, 45–50. [In Serbian]
- Todorović, N. (2013). Contribution to the theory of genres on post-journalism. *Medijski dijalozi*, 6, 17, 11–43. [In Serbian]

- Valić Nedeljković, D. (2008). Contributions to 'media awareness'. In: D. Vuksanović (Ed.). *A book for the media – media for the book*. Beograd: CLIO, 140–142. [In Serbian]
- Vasilijević D., Bojović Ž., Mihajlović, T. (2018). The Topics in the field of education and upbringing in *Sociološki pregled / Sociological review*. *Sociološki pregled*, 52 (1), 120–146. doi:10.5937/socpreg52-16548.
- Vilhelmson, B., Elldér, E., & Thulin, E. (2018). What did we do when the Internet wasn't around? Variation in free-time activities among three young-adult cohorts from 1990/1991, 2000/2001, and 2010/2011. *New Media and Society*, 20 (8), 2898–2916.
- Vilotijević, N., Mitić, Lj., Vilotijević, G. (2018). Personality education: Between external determinism and freedom. *Sociološki pregled* 52 (3), 915-937. doi: 10.5937/socpreg52-17355
- Watson, G., Zyngier, S. (2007). *Literature and Stylistics for Language Learners: Theory and Practice*. Palgrave Macmillan.
- Zindović Vukadinović, G. (2008). Media Education: Contribution to the High School Concept. In: D. Vuksanović (Ed.). *A book for the media – media for the book*. Beograd: Clio, 167–172. [In Serbian]
- Zyngier, S., Fialho, O. (2010). Pedagogical stylistics, literary awareness and empowerment: a critical perspective. *Language and Literature*, 19 (1), 13–33.